

Як працаваць з вучэбным дапаможнікам

Шаноўныя дзесяцікласнікі! Вы пачынаеце вывучэнне новага вучэбнага прадмета «Гісторыя Беларусі ў кантэксце сусветнай гісторыі». Вам належыць, абапіраючыся на веды і ўменні, засвоеныя на ўроках гісторыі ў 5–9 класах, вывучыць асноўныя тэндэнцыі сацыяльна-эканамічнага, палітычнага, культурнага і духоўнага развіцця беларускага народа, выявіць асаблівасці развіцця грамадства і дзяржавы на тэрыторыі Беларусі ў параўнанні з сусветным гістарычным працэсам. У 10-м класе аб'ектам вывучэння стане гісторыя Беларусі з найстаражытнейшых часоў да канца XVIII ст.

Вучэбны дапаможнік складаецца з дзвюх частак і прызначаны для вывучэння вучэбнага прадмета на базавым узроўні. Матэрыялы для вывучэння вучэбнага прадмета на павышаным узроўні змешчаны на нацыянальным адукацыйным партале (<http://www.profil.edu.by>).

У вучэбным дапаможніку прадстаўлены не толькі тэксты параграфаў, але і фрагменты гістарычных дакументаў, картасхемы, табліцы, інфраграфіка, ілюстрацыі. Каляровыя выдзяленні раздзелаў дапамогуць арыентавацца ў гістарычным матэрыяле, які вы вивучаеце. Кожны раздзел пачынаецца са стужкі часу, на якой у храналагічнай паслядоўнасці адзначаны даты найважнейшых падзей з гісторыі Беларусі і сусветнай гісторыі, паказаны асноўныя працэсы, характэрныя для пэўнага гістарычнага перыяду. Работа са стужкай часу дапаможа вам успомніць і сістэматызаваць вучэбны матэрыял, вывучаны ў 5–7 класах.

«Воблака слоў», з якога пачынаецца кожны параграф, — гэта тыя паняцці, імёны гістарычных асоб, якія вивучаліся вамі ў 5–7 класах і павінны стаць асновай для далейшага прасоўвання ў пазнанні гісторыі.

Абавязковыя для запамінання даты, гістарычныя паняцці вылучаны ў тэксце **тлустым шрыфтам**. Падчас вивучэння новага матэрыялу варта звяртаць увагу на інфармацыю, вылучаную *курсівам*. Яна важная для разумення працэсаў, якія вивучаюцца.

Тэзісы, вынесеныя на палі вучэбнага дапаможніка, дапамогуць вам разабрацца ў ключавых ідэях тэксту, палегчаць пошук неабходнай інфармацыі ў параграфе.

Да тэкстаў параграфаў, табліц, схем, ілюстрацый, картасхем прапанаваныя пытанні і заданні. Яны накіраваныя на аналіз інфармацыі, якая вивучаецца, устанаўленне сувязей з раней вивучаным матэрыялам, у тым ліку на ўроках па іншых вучэбных прадметах. Адказы на гэтыя пытанні і заданні дазваляць вам сфарміраваць цэласную карціну гістарычнага мінулага.

Заданні з рубрык «Працуем з гістарычнай крыніцай», «Праводзім міні-даследаванне», «Гісторыя і сучаснасць» дазваляць пранікнуць углыб асобных

гістарычных падзей, з'яў і працэсаў, разабрацца ў дэталях гістарычнай карціны свету, убачыць сувязь гістарычных падзей, якія вывучаюцца, з сучаснай рэчаіснасцю. Выконваць заданні з гэтых рубрык можна як індывідуальна, так і ў групах, з выкарыстаннем дадатковых крыніц інфармацыі.

Ключавыя ідэі кожнага параграфа сфармуляваны ў вывадзе да яго. Для замацавання засвоеных ведаў і ўменняў раім канкрэтызаваць гэтыя ідэі вывучанымі гістарычнымі фактамі.

Для самакантролю і замацавання зместу вучэбнага матэрыялу ў канцы кожнага параграфа прапанаваны рознаўзроўневыя пытанні і заданні.

Сінхранізаваць падзеі сусветнай і айчыннай гісторыі дапаможа табліца «Калі ў свеце... На тэрыторыі Беларусі...». На яе падставе можна рабіць вывады аб асаблівасцях развіцця беларускіх зямель.

У канцы кожнага раздзела змешчаны практыкумы. Выконваючы прапанаваныя ў іх заданні, вы будзеце вучыцца: выяўляць заканамернасці і выпадковасці, адрозніваць факт ад меркавання, ажыццяўляць пошук інфармацыі, аддзяляць галоўнае ад другаснага, вызначаць ролю асобы ў гісторыі.

Заданні з рубрыкі «Абагульненне па раздзеле» дазваляць вам паўтарыць вывучаны матэрыял, абагульніць яго, сістэматызаваць, падрыхтавацца да кантролю ведаў і ўменняў па вивучанай тэме. Заданні з гэтай рубрыкі, абавязковыя для выканання, вызначае настаўнік.

На ўроках па тэме «Наш край» вы зможаце пашырыць і паглыбіць веды пра родны край, зразумець, як гісторыя вашага рэгіёна была звязана з падзеямі, з'явамі і працэсамі айчыннай і сусветнай гісторыі. Раім выкарыстоўваць на гэтых уроках гісторыка-дакументальныя хронікі «Памяць», матэрыялы краязнаўчых і школьных музеяў, публікацыі ў мясцовым перыядычным друку.

У канцы вучэбнага дапаможніка прыведзены: храналагічная табліца, паказальнік тэрмінаў і паняццяў, памятки па рабоце з гістарычнай інфармацыяй.

Спадзяёмся, што вучэбны дапаможнік зробіць вивучэнне новага вучэбнага прадмета цікавым і творчым. Няхай знаёмства з айчыннай гісторыяй стане для вас крыніцай маральнай сілы, стойкасці і вернасці тым ідэалам, якія былі створаны нашымі продкамі і прайшлі выпрабаванне часам.

Аўтары